

ДО

МИНИСТЕРСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

гр. София, бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 22

СТАНОВИЩЕ

на Българската асоциация на електротехниката и електрониката (БАСЕЛ)

Относно	Проект на ПМС за изменение и допълнение на Наредбата за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване
Консултация	№ 12535-К, срок 20.08.2026 г.
Вносител	Министерство на околната среда и водите
Дата	19.08.2026 г.

I. Обща позиция

БАСЕЛ подкрепя необходимостта националната уредба да бъде приведена в съответствие с Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО), изменена с Директива (ЕС) 2024/884, и с чл. 9 от Регламент (ЕС) 2024/573 относно флуорсъдържащите парникови газове. С предложения проект се предвижда да бъде отстранено недопустимото обратно възлагане на отговорност за фотоволтаични панели, пуснати на пазара преди 13 август 2012 г.

След като прегледахме проекта, действащата Наредба, приложения № 3 и № 6 и относимите актове на Европейския съюз, считаме, че са необходими следните прецизирания. С тях не се цели освобождаване от разширената отговорност на производителя, а пропорционално разпределяне на задълженията и еднакво прилагане на правилата спрямо всички лица, които пускат ЕЕО на българския пазар.

II. Конкретни предложения

1. Пазарният дял за „старите отпадъци“ да се определя по вид оборудване, а не общо по категория

С § 3, т. 2 от проекта се предлага в чл. 10 да се създаде ал. 11, според която пазарният дял за разпределяне на задължението за събиране на „стари отпадъци“ („стари отпадъци“ по смисъла на чл. 12, параграф 4 от Директива 2012/19/ЕС) се изчислява за всяка категория по приложение № 1 или приложение № 3.

Текстът не възпроизвежда достатъчно точно чл. 12, параграф 4 от Директива 2012/19/ЕС, изменен с Директива (ЕС) 2024/884. Европейската разпоредба предвижда пропорционално участие на действащите производители, например според съответния им пазарен дял „по вид оборудване“, а не непременно общо за всички несравними изделия в една широка категория.

Разликата е съществена. Категория 4 по приложение № 3 включва отделно подкатегория 4а – разнообразни големи уреди и подкатегория 4б – фотоволтаични панели. Ако пазарният дял се

изчислява общо за категория 4, голямото текущо тегло на фотоволтаичните панели може да участва при разпределянето на задължения за исторически отпадъци от други уреди. По същия начин вносител на инвертори може да бъде натоварен с отпадъци от несравними изделия, включени в същата категория.

Предлагаме чл. 10, ал. 11 да придобие следната редакция:

„(11) Пазарният дял по ал. 10 се определя пропорционално по вид оборудване и се изчислява съгласно формулата по приложение № 6. При определянето на пазарния дял за стари отпадъци от електрическо и електронно оборудване, различно от фотоволтаични панели, количествата фотоволтаични панели по категория 4б на приложение № 3 не се включват. За подкатегории 4а и 4б пазарният дял се определя отделно.“

Съответно в § 6 от проекта и в приложение № 6 думите „съответната категория“ следва да бъдат заменени със „съответния вид оборудване“, като изрично се уреди отделното изчисляване за подкатегории 4а и 4б.

Мотиви: Предложението следва терминологията на Директива (ЕС) 2024/884 и предотвратява кръстосано възлагане на задължения между несравними продуктови потоци. То е технически изпълнимо, тъй като действащите отчетни образци вече съдържат отделни позиции за 4а и 4б. Допълнителен аргумент е чл. 24а, параграф 2, буква д) от Директива 2012/19/ЕС, въведен с Директива (ЕС) 2024/884, който изрично задължава Комисията да прецени необходимостта от създаване на нова самостоятелна категория за фотоволтаичните панели с оглед отделянето им от категория 4.

2. Корекция на определението за големи уреди

В приложение № 3 категория 4 е определена като „Големи уреди (всеки от външните размери е над 50 cm)“, докато категория 5 обхваща уреди, при които нито един външен размер не надвишава 50 cm. Между двете определения остава празнота за уредите, при които само един или два размера надвишават 50 cm.

Това е особено важно за инвертори, преобразуватели, електрически табла, зарядни устройства и друго продълговато или плоско оборудване. Освен това приложение III към Директива 2012/19/ЕС определя голямото оборудване като оборудване, при което някой външен размер надвишава 50 cm.

Предлагаме в приложение № 3 думите:

„Големи уреди (всеки от външните размери е над 50 cm)“

да бъдат заменени с:

„Големи уреди (поне един от външните размери е над 50 cm)“.

Мотиви: Промяната отстранява нормативна празнота, съответства на европейската класификация и предотвратява различно деклариране на еднакви изделия от различни вносители.

3. Разходите за флуорсъдържащи парникови газове да се възлагат само за оборудването, което ги съдържа или зависи от тях

Член 9 от Регламент (ЕС) 2024/573 се отнася до финансирането на възстановяването, рециклирането, регенерирането или унищожаването на флуорсъдържащи парникови газове от продукти и оборудване, които съдържат тези газове. Предложената с § 3, т. 1 нова т. 4 е формулирана по-общо, което може да създаде спор относно кръга на задължените лица.

Предлагаме т. 4 да придобие следната редакция:

„4. за възстановяването и последващото рециклиране, регенериране или унищожаване на флуорсъдържащите парникови газове, изброени в приложения I и II към Регламент (ЕС) 2024/573, от пуснатото от съответното лице на пазара електрическо и електронно оборудване, което съдържа тези газове или чието функциониране зависи от тях, когато оборудването е пуснато на пазара от 11 март 2024 г.“

Аналогично уточнение следва да бъде направено и в предложени чл. 11, ал. 4.

Мотиви: Инверторите, фотоволтаичните панели и друго оборудване, което не съдържа и не използва такива газове, не пораждат съответния специфичен разход. Уточнението следва пряко обхвата на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2024/573 и принципа „замърсителят плаща“.

4. Пропорционален контрол при конкретни сигнали за нерегистрирани или недеклариращи лица

Действащата уредба в чл. 48, 51, 52, 54, 56 и 67 предвижда регистри, отчетност и правомощия за контрол. Не е уреден обаче ясен практически ред за документална проверка при конкретен сигнал за лице, което пуска ЕЕО на пазара без регистрация или без да декларира действително пуснатите количества.

Предлагаме в чл. 67 да се създаде нова ал. 3:

„(3) При постъпване на конкретен сигнал, съдържащ данни за лице, което пуска на пазара електрическо и електронно оборудване, без да е вписано в регистъра по чл. 45, ал. 1, т. 3 от Закона за управление на отпадъците или без да изпълнява задълженията си по тази наредба, директорът на компетентната РИОСВ извършва документална проверка. При необходимост РИОСВ изисква от ИАОС съпоставяне с информацията по чл. 48, 51, 52, 54 и 56. Проверка на място се извършва, когато фактите не могат да бъдат установени по документи. Сигналът се разглежда и подателят се уведомява за резултата по реда на Административнопроцесуалния кодекс.“

Мотиви: Механизмът не изисква масово съпоставяне и не натоварва администрацията с проверки на всички предприятия. Ресурсът се насочва само към конкретни рискови случаи, като първо се използват наличните служебни данни. Така се ограничава нелоялната конкуренция от лица, които не участват във финансирането на системата.

5. Срок за възстановяване на възнаграждението при последващ износ или изпращане в друга държава

Член 19, ал. 3 предвижда право на възстановяване на платеното възнаграждение, когато ЕЕО не е пуснато на българския пазар, а е изнесено или изпратено в друга държава. Срокът за възстановяване обаче е оставен изцяло на договора с организацията по оползотворяване.

Предлагаме в края на чл. 19, ал. 3 да се добави:

„Възнаграждението се възстановява в срок до 30 дни от получаването на писменото мотивирано искане и документите, удостоверяващи износа или изпращането на оборудването от територията на Република България.“

Мотиви: Когато оборудването окончателно напуска страната, отпадъкът от него няма да се образува в България. Определеният срок осигурява предвидимост и не допуска безсрочно задържане на недължимо платени средства.

6. Влизане в сила

Предлагаме да се създаде заключителна разпоредба:

„§ 8. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.“

Мотиви: Незабавното влизане в сила ще осигури правна сигурност и ще ограничи възникването на нови задължения по неуточнен механизъм. Предложението не предвижда обратно действие на самото постановление; посочените в проекта референтни дати произтичат от приложимото европейско право.

III. Необходимост от паралелно намаляване на продуктовите такси за ЕЕО и батерии

Настоящият проект предвижда правила относно финансирането и събирането на ИУЕЕО, но не изменя размерите на държавните продуктови такси. Поради това приемането му само по себе си няма да намали несъразмерната финансова тежест за производителите и вносителите на електрическо и електронно оборудване, фотоволтаични панели и батерии.

БАСЕЛ потвърждава подкрепата си за безотлагателното приемане на отделния проект за изменение на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса, обсъден в рамките на обществена консултация № 12303-К. Предложените по-ниски държавни ставки биха осигурили реална алтернатива на възнагражденията на организациите по оползотворяване и биха създали условия за възстановяване на конкуренцията в системата.

1. Ставките за фотоволтаичните панели и инверторите да бъдат възстановени до първоначално предложените нива

В първоначално публикувания на 20 април 2026 г. проект по обществена консултация № 12303-К беше предложена продуктова такса от 0,07 евро/кг за фотоволтаичните панели и за големите уреди по категория 4. За малките уреди по категория 5 беше предложена ставка от 0,14 евро/кг. В преработения след общественото обсъждане проект ставките са увеличени съответно на 0,16 евро/кг за категории 4а и 4б и на 0,20 евро/кг за категория 5.

Инверторите попадат в категория 4а или категория 5 според външните си размери. Поради това БАСЕЛ настоява ставките, приложими за фотоволтаичните панели и инверторите, да бъдат възстановени до първоначално предложените нива, както следва:

„Категория 4а – 0,07 евро/кг; категория 4б „Фотоволтаични панели“ – 0,07 евро/кг; категория 5 – 0,14 евро/кг.“

Мотиви: Първоначално предложените нива осигуряват по-ефективен конкурентен коректив спрямо възнагражденията на организациите по оползотворяване и са съобразени с целта на обществената консултация за по-пропорционален режим. По-високите ставки в преработения проект отслабват този ефект и запазват значителна административна тежест за фотоволтаичните системи и инверторите. Искането е формулирано по категории, тъй като в приложение № 8 няма самостоятелен ред за инвертори.

2. Отделна ставка за индустриалните батерии за стационарно съхранение

Успоредно с това предлагаме МОСВ да предприеме отделно изменение на режима за батериите и акумулаторите, като в приложение № 5 към Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса се създаде самостоятелен ред:

„Индустриални литиево-йонни батерии и акумулатори, предназначени за използване в стационарни системи за съхранение на електрическа енергия – продуктова такса 0,30 евро/кг.“

За стационарните системи за съхранение таксата следва да се определя само върху нетното тегло на батерийните клетки и модули, включително интегрираната система за управление на батерията (BMS), когато е част от модула. В теглото не следва да се включват контейнерът, шкафовете и носещите конструкции, инверторите, трансформаторите, кабелите, комутационната апаратура, противопожарните и климатичните системи и останалата спомагателна инфраструктура, които не представляват батерия и се управляват по приложимия за тях отпадъчен поток.

Мотиви: Действащата ставка за индустриални батерии създава несъразмерно предварително оскъпяване на системите за съхранение на енергия. Отделната ставка от 0,30 евро/кг и облагането само на действителния електрохимичен компонент ще ограничат двойното или неправилното таксуване на инвертори, трансформатори, контейнери и спомагателно оборудване. Намаляването на тази тежест е от значение за конкурентоспособността на българските предприятия, развитието на системите за съхранение и цената на електроенергията за индустрията и домакинствата.

Тези искания са свързани с предмета на настоящото становище, но следва да бъдат реализирани чрез отделния нормативен акт за продуктовете такси и чрез относимата уредба за батериите, без да се забавя приемането на разглеждания проект за ИУЕЕО.

Правна основа

1. Директива 2012/19/ЕС, изменена с Директива (ЕС) 2024/884 – чл. 12, параграф 4, чл. 24а, параграф 2, буква д) и приложение III.
2. Регламент (ЕС) 2024/573 – чл. 9.
3. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване – чл. 19, 48, 51, 52, 54, 56 и 67 и приложения № 3 и № 6.
4. Проект за изменение на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса – обществена консултация № 12303-К.

С уважение,

д-р инж. Димитър Белелиев

Председател на Управителния съвет на БАСЕЛ

Digitally signed by
DIMITAR KIRILOV BELELIEV
Date: 2026.08.20 15:16:43
+03'00'